

Center for Semiotisk Forskning

Center for Semiotic Research · Centre de Recherches Sémiotiques

AARHUS UNIVERSITET

PROGRAM

EFTERÅR 1994

Center for Semiotisk Forskning · Finlandsgade 26 · DK-8200 Århus N
Tlf. 86 16 59 00 lok. 32 og lok. 22

Omslagsill.: Hulemaleri fra Lascaux, ca. 15.000 f. Kr.

Indledning

Center for Semiotisk Forskning er en forskningsenhed ved Aarhus Universitets humanistiske fakultet, som i perioden 1993-1998 udgør kernen i et forskningsprogram i Dynamisk Semiotik, ledet af dr. phil. Per Aage Brandt og støttet af Danmarks Grundforskningsfond og Aarhus Universitet. Centret er placeret i den ramme for forskningsenheder, aktuelt fire, som organisatorisk dannes af Center for Kulturforskning, ledet af prof. Lars-Henrik Schmidt og allokeret i Finlandsgade 26, 1., hvor de akademiske begivenheder som regel udspiller sig.

Aktiviteterne ved Center for Semiotisk Forskning består i seminarer, forskermøder, kollokvier, forelæsninger ved gæsteprofessorer, m. m., som er åbne for alle, undertiden dog efter forhåndstilmelding. Det er således muligt at deltage i de regelmæssige seminarer, som semester for semester udvikler grundlæggende problemstillinger på forskellige områder, eller i de øvrige begivenheder, som i almindelighed følger heraf, uden nødvendigvis at forbinde deltagelsen med bestemte eksaminer i bestemte fag - udelukkende som supplerende faglig og tværfaglig inspiration, f. eks. til opgaver, specialer, PhD.-afhandlinger. Godskrivning for aktiv deltagelse i seminarerne kan i nogle fag finde sted, når Centret formelt bekræfter forholdet. Centret tilbyder i øvrigt fakultetets fag specialevejledning, suppleringsfag i Almen Semiotik, en Europæisk Semiotikuddannelse som overbygning (cand. phil.), PhD.-uddannelse med regulær indskrivning. Det koordinerer et Erasmus-netværk (Semiotik) og deltager i et andet (Litteratur, Lingvistik, Filosofi, Semiotik).

Interesserede kan følge Centrets aktiviteter på afstand ved optagelse på postlisten; de modtager da semesterprogrammer og meddelelser om specielle arrangementer. Aktiviteterne båndoptages regelmæssigt, og disse bånd udlånes og kan rekvireres i sekretariatet.

Center for Semiotisk Forskning rummer et forskningsbibliotek og et artikelarkiv. Det udgiver tidsskriftet *Almen Semiotik* og en international skriftrække, *Poetica et Analytica*, begge på Aarhus Universitetsforlag.

Det skal understreges, at det er forskning, der bedrives ved dette Center: en nødvendig forbindelse mellem nytænkning og introduktion - derfor lægges der vægt på den åbne diskussion og den prøvende modeldannelse på alle felter, og derfor er det faktisk ret let at "følge med", og at "springe ind" i ethvert seminar uden særlige forudsætninger; specialister også har brug for nybegyndere. Viden har brug for nysgerrighed for at frembringe erkendelse. Velkommen til kolleger, studerende og interesserede fra nær og fjern.

KALENDER

EFTERÅR 1994

September

tirsdag	13.09	15-18	Tegn og repræsentation. Fænomenologi, kognition og betydningsstruktur: det æstetiske I
onsdag	14.09	11-13	International Seminar on Semiotics I
-	-	14-16	Almen Semiotik I
torsdag	15.09	12-17	Forskermøde, DGF-gruppen
tirsdag	27.09	15-18	Tegn og repræsentation. Fænomenologi, kognition og betydningsstruktur: det æstetiske II
onsdag	28.09	11-13	International Seminar on Semiotics II
-	-	14-16	Almen Semiotik II
torsdag	29.09	12-14	Psyko-semiotik I
-	-	15-17	Semiolingvistik I

Oktober

tirsdag	11.10	15-18	Tegn og repræsentation. Fænomenologi, kognition og betydningsstruktur: det æstetiske III
onsdag	12.10	11-13	International Seminar on Semiotics III
-	-	14-16	Almen Semiotik III
torsdag	13.10	12-17	Forskermøde, DGF-gruppen
tirsdag	25.10	15-18	Tegn og repræsentation. Fænomenologi, kognition og betydningsstruktur: det æstetiske IV
onsdag	26.10	11-13	International Seminar on Semiotics IV
-	-	14-16	Almen Semiotik IV
torsdag	27.10	12-14	Psyko-semiotik II
-	-	15-17	Semiolingvistik II

November

tirsdag	08.11	15-18	Tegn og repræsentation. Fænomenologi, kognition og betydningsstruktur: det æstetiske V
onsdag	09.11	11-13	International Seminar on Semiotics V
-	-	14-16	Almen Semiotik V
torsdag	10.11	12-17	Forskermøde, DGF-gruppen
tirsdag	22.11	15-18	Tegn og repræsentation. Fænomenologi, kognition og betydningsstruktur: det æstetiske VI
onsdag	23.11	11-13	International Seminar on Semiotics VI
-	-	14-16	Almen Semiotik VI
torsdag	24.11	12-14	Psyko-semiotik III
-		15-17	Semiolingvistik III

December

tirsdag	06.12	15-18	Tegn og repræsentation. Fænomenologi, kognition og betydningsstruktur: det æstetiske VII
onsdag	07.12	11-13	International Seminar on Semiotics VII
-	-	14-16	Almen Semiotik VII
torsdag	08.12	12-17	Forskermøde, DGF-gruppen
tirsdag	20.12	15-18	Tegn og repræsentation. Fænomenologi, kognition og betydningsstruktur: det æstetiske VIII
onsdag	21.12	11-13	International Seminar on Semiotics VIII
-	-	14-16	Almen Semiotik VIII
torsdag	22.12	12-14	Psyko-semiotik IV
-	-	15-17	Semiolingvistik IV

Seminaret i Almen Semiotik

Ved Per Aage Brandt

Onsdage, kl. 14 - 16, lok. 219

- 14.09 *Genese 2 - en figurativ og narrativ analyse*
- 28.09 *Om "levende og døde" metaforer - figurativitet og skematik*
- 12.10 *En ny model af sproget "selv" - syntaks og semantik*
- 26.10 *Etikkens væsen - bidrag til en ondskabens semiotik*
- 09.11 *Tekniske objekter - mellem fysik og handlingsdynamik*
- 23.11 *Køn og begær - hvad ved vi, tror vi nu, i dag, om denne sag?*
- 07.12 *Hvad er bevidsthed egentlig - semiotisk set?*
- 21.12 *Æstetikens primat i humanvidenskaben*

Disse emner udgør hverken et dialektisk forløb eller et logisk system; sammenhængens konsistens beror dels på den konstante mængde af dynamiske "metodologier", modeller, analysestrategier, dels den konstant udfordrende empiri eller "ontologi", nemlig den betydede verdens udspændthed mellem fysik og diskurs, mellem betydningens naturgrundlag og dens historiske formning - mellem et kognitivt "gulv" og et hermeneutisk "loft", så at sige. Når humaniora tænker defensivt, presses områdets problemstillinger ofte helt op under dette loft, truet af en videnskabsdyrkende - "scientistisk" - naturalisering. Semiotikkens traditioner manifesterer hele spektret fra gulv til loft; matematisk modeldannelse trækker givetvis mod gulvet, mens den essayistiske arbejdsmåde foretrækker loftet. De dynamiske strategier befinder sig i varierende højder og lægger mere vægt på selve den fascinerende bevægelse mellem betydninger i forskellige højder og skalaer - det fænomen, termen 'figurativitet' betegner.

Ontologisk set er det værd at overveje, om ikke den semiotiske forsknings effektive erkendelse betyder, at den direkte for bevidstheden tilgængelige fænomenverden - det "fæno-imaginære" - må tilkendes den samme værensoriginalitet som den, der klassisk tilkendes det mentalt subjektive og det materielt objektive. Vi har nok en klassisk modstilling af psykisk og fysisk væren; men vi har måske en tredje, lige så bærende ontologisk grund eller værensoriginalitet i den kommunikerede virkelighed. På samme måde lever vi ikke blot i perceptionens og i fantasiens domæner, men også i kommunikationens - og hvis dette sidste ikke skal afledes fra hverken psykisk eller fysisk væren, men betragtes som enten et selvstændigt tredje *sui generis* eller en integral realitet, hvorfra de to andre afledes ved reduktion, da bliver det (selv om synspunktet ikke er enkelt) lettere at forstå perspektivet i beskæftigelsen med betydning, især i den stadig voksende kontakt med andre videnskaber. Måske er enhver "ikke-semiotik" afledt af

en semiotik; afledning ved reduktion er særdeles rentabel, videnskabeligt og praktisk; kan også den ikke-afledte grundforskning, som er mindre rentabel, men ikke mindre frugtbar for erkendelsen, ikke mindst den filosofiske, integrale, tænkes at være eller skulle blive en semiotisk humanvidenskabs “sag”?

Seminaret: Tegn og repræsentation

Ved Peer F. Bundgaard, Ph.D. studerende

Tirsdage, kl. 15 - 18 i lok. 221

- 13.09 *Fænomenologi, kognition og betydningsstruktur: det æstetiske I*
- 27.09 *Fænomenologi, kognition og betydningsstruktur: det æstetiske II*
- 11.10 *Fænomenologi, kognition og betydningsstruktur: det æstetiske III*
- 25.10 *Fænomenologi, kognition og betydningsstruktur: det æstetiske IV*
- 08.11 *Fænomenologi, kognition og betydningsstruktur: det æstetiske V*
- 22.11 *Fænomenologi, kognition og betydningsstruktur: det æstetiske VI*
- 06.12 *Fænomenologi, kognition og betydningsstruktur: det æstetiske VII*
- 20.12 *Fænomenologi, kognition og betydningsstruktur: det æstetiske VIII*

Dette seminar vil fremlægge en undersøgelse af forbindelsen mellem fænomenologisk ontologi, kognitiv lingvistik og æstetisk semiotik. En gennemgang af de teoretiske kerne-tekster – Heidegger, Merleau-Ponty, René Thom, Jean Petitot, George Lakoff m. fl. – suppleres af semiotisk læsning af udvalgte kunstværker.

Seminaret i semio-lingvistik

Ved Lene Fogsgaard og Per Aage Brandt

Torsdage, kl. 15 - 17 i lok. 221

- 29.09 *Om sprogets realitet - lingvistikken i dag*
- 27.10 *Semantik og grammatik - hvor går grænsen?*
- 24.11 *Pragmatik og dynamik - menneskets genkomst i sproget*
- 22.12 *Hvad er syntaks da? - sætning og periode*

Dette seminar fastholder de lingvistiske grundspørgsmål, som enhver praktisk beskæft-

igelse med enten sprog eller tegn faktisk rejser. Skønt semiotikken som alment studie i betydningsdannelser rigtignok snarere henviser til tegnfænomenet end til sproget - de eksisterende sprog, udstyret med et fonetisk-fonologisk udtrykssystem - , optræder det specifikt sproglige på den anden side med nødvendighed i de analogier, der overhovedet gør det muligt at begrebsliggøre tegnfænomenet (et tegnforløb er således en "tekst"). Datalogiens sprogbegreb er eksemplarisk i denne henseende. Men hvad kan vi i dag mene med ordet sprog? Findes der noget, nogen repræsentation "uden for sproget", der gør det muligt at forstå det sproglige? Hvis ikke, burde lingvistikken give op, nedlægge sin videnskabelige finalitet. Det er der ikke så få sprogforskere, der i dag er tilbøjelige til enten at gøre eller at mene er rimeligt at gøre. Men der findes sådanne repræsentationer, og sprog er faktisk en specifik empirisk foreteelse, som kan begribes "udefra". Fænomenet ord er uden tvivl det specificerende element i denne særlige menneskelige semiotik; derfor vil seminaret denne gang beskæftige sig meget med netop dette mysterium: hvad er et ordtegn, hvad er en ordklasse, hvad er en ordsammensætning, hvad er en ordbog, hvad er, sågar, et "æresord", osv.? I kontrapunkt belyser vi de overordnede aspekter, som betitler seminarets fire seancer.

Seminaret i psykosemiotik

Ved Bent Rosenbaum og Per Aage Brandt

Torsdage, kl. 12 - 14 i lok. 221

- 29.09 *Affekt og signifiant I*
- 27.10 *Affekt og signifiant II*
- 24.11 *Affekt og signifiant III*
- 22.12 *Affekt og signifiant IV*

Dette seminar beskæftiger sig med subjektproblematik, psykoanalyse, semiotisk udsigelsesteori og psykiatrisk relevante problemstillinger. Det fokuserer denne gang på en både ontologisk og metodologisk krævende opgave: redegørelsen for følelsernes "væremåde" og for deres udtryk i og uden for det sproglige: signifianterne. Den nye teori om det imaginæres morfologi belyser affektens semantiske registre; men her spiller udtrykkets specificitet ingen rolle! Hvordan forstår vi da frembringelsen af affekt gennem udtryksformning - såsom i poetisk metrik, gestuel metrik, pragmatisk og symptomal betyden? Giver der kognitive grunde til, at et udtryks blotte "særhed" frembringer affektive effekter - såsom i rituel handlen, eller i diskursiv retorik? Signifiant-begrebet i den Freud'ske tradition og især hos Lacan skal undersøges i lyset (skyggen) af disse

spørgsmål. Empirisk vil seminaret inddrage eksempler på patologisk affektudfoldelse.

International Seminar on Semiotics

Per Aage Brandt (PAaB), Anne Marie Dinesen (AMD), Bent Rosenbaum (BR), Svend Østergaard (SØ)

Wednesdays 11 am to 1 pm, room 219

- 14.09 *Evolutionary Epistemology According to Charles Sanders Peirce* (AMD)
- 28.09 *Natural Modalities and Semiotic Representation* (AMD)
- 12.10 *A Catastrophe Theoretical Approach to Semantic Forms I* (SØ)
- 26.10 *A Catastrophe Theoretical Approach to Semantic Forms II* (SØ)
- 09.11 *Sentence Semantics* (PAaB)
- 23.11 *Narration and Figurativity* (PAaB)
- 07.12 *Is Psychosis of Semiotic Concern?* (BR)
- 21.12 *Enunciation* (BR)

This seminar addresses itself to foreign students as well as native students interested in the relations between semiotics and philosophy, logic, linguistics, narratology, and psychoanalysis. No special intellectual skills are necessary for the participation in the seminar, only general interest in the above mentioned matters.

The lectures will be given in English.

Forskermøder

Ved forskningsgruppen i Dynamisk Semiotik (DGF)

Tilmelding nødvendig.

Torsdage, kl. 12 - 17 i lok. 221

- 15.09 *Skematisering I - almensemiotisk*
- 13.10 *Skematisering II - psykogenetisk*
- 10.11 *Skematisering III - teknosemiotisk*
- 08.12 *Skematisering IV - lingvistisk/kognitivt*

I forlængelse af forårets møder og af forskningskollokvierne om Modeldannelse og om

Kognitiv lingvistik og Semiotik vil gruppen nu koncentrere debatten om det centrale spørgsmål - af direkte betydning for forbindelsen mellem semio-lingvistik, psykosemiotik, teknisk semiotik, filosofisk semiotik og katastrofeteoretisk modellering - om, hvordan de ikonisk-dynamiske skematikker i betydningens organisering egentlig skal forstås og tænkes. Kan vi stille en intelligibel kogni-semiotisk teori på benene, som redegør for de principielle forhold i forbindelse med grounding og embodiment, og som forbinder objektklassifikationer med handlingsstrukturer, logiske strukturer og subjekt-determinationer i en både biologisk og diskursivt orienteret semiotik? Hvis dette (endnu) ikke er muligt, er selve prætentionen alligevel relevant, fordi den kan bidrage til en afdækning af de aktuelt eksisterende forhindringer.

Gæsteprofessorer

I november måned får Centret besøg af hele to gæsteprofessorer,

François Recanati, CREA, Paris, og **Jean Petitot**, EHESS, Paris.

Program for disse begivenheder vil blive meddelt i september.

Kollokvier

Centret planlægger to minikollokvier i efterårssemestret (hver à én dag):

Om etikens skematik (lokalt) og

Palæontologi og semiotik: om CroMagnon-mennesket og dets tegngivning

(internationalt)

Datoer og nærmere oplysninger vil blive meddelt i september.

Center for Semiotisk Forskning

Center for Semiotic Research · Centre de Recherches Sémiotiques

AARHUS UNIVERSITET

Finlandsgade 26 · DK-8200 Århus N

Tlf. 86 16 59 00 lok. 32 og lok. 22

Tlf. 86 16 36 11 (Center for Kulturforskning) · Fax 86 10 82 28